

Beszámoló az *Alkalmazott Névkutatás 2024* konferenciáról

Idén 13. alkalommal rendezte meg az *Alkalmazott Névkutatás* konferenciát a KRE BTK Magyar Nyelvtudományi Tanszéke, az ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézete, valamint a Magyar Nyelvtudományi Társaság: 2024. október 14-én a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kara adott otthont az eseménynek.

A konferenciasorozat azzal a céllal hozták létre, hogy találkozási pontot, kapcsolatteremtési lehetőséget kínáljanak a résztvevőknek, illetve a tulajdonnevek kutatásában érdekelt különböző szakterületeknek. A témák az alkalmazott névtan multidiszciplináris voltára világítanak rá, illetve kiemelik e szakterület gyakorlati összefüggéseit (l. Slíz, 2022). Ez a tudatosság a szervezők részéről az idei konferencián is megjelent, hiszen a három szekcióba rendezett előadások más-más módon kötődtek a névkutatáshoz, illetve annak gyakorlati alkalmazásához.

A konferenciát Bölcskei Andrea, a rendezvényt befogadó intézmény tudományos dékánhelyettese nyitotta meg. Ezt követték Farkas Tamás (ELTE BTK) elnökletével az *Alkalmazott névtan nemzetközi kontextusban* című, délelőtti szekció előadásai. A nyitóelőadást Reszegi Katalin (DE BTK) tartotta *Az ICOS (International Council of Onomastic Sciences) szerepe a névtudományban* címmel. Az előadó – lévén 2021 augusztusa és 2024 augusztusa között az ICOS elnöke – hitelesen mutatott rá a nemzetközi névtani szervezet jelentőségére, átfogó munkájára, illetve azokra a lehetőségekre, melyeket a névtannal foglalkozó kutatók számára kínál. A következő előadó, Slíz Mariann (ELTE BTK) *A visegrádi országok online családnévszótára* című előadásában egy határokon átnyúló projekt eredményét mutatta be. Megtudhattuk, miben hasonlítanak és különböznek a cseh, a lengyel, a szlovák és a magyar családnévrendszerek, milyen meglévő alapok és kiegészítő kutatások állnak egy ilyen szótár létrehozása mögött, s mik a lehetséges fejlesztési területek. A szekció záróelőadásában Sohár Anikó (PPKE BTK) „*Az elnevezések szabálya.*” *Név- és címadás álfordításokban* címmel általános áttekintést nyújtott az álfordítások jelenségéről, keletkezésük és megszűnésük okairól. Ezek után kiemelten foglalkozott néhány szerző írói névadásával, elsősorban a hely- és személynévi kategóriát érintve.

A délutáni szekció *Az alkalmazott névtan aktuális kérdéseiből* merített, amint arra címe is utal. Elnökeként Bölcskei Andrea (KRE BTK) konferálta fel az első előadóparost, Raátz Juditot (HUN-REN NYTK) és Hauber Kittit (HUN-REN NYTK – ELTE BTK), akik *A családnév-változtatás jogi és nyelvi kérdései* című előadásukban hozták a hallgatóságához közelebb ezt a gyakorlati problémakört. A beszámoló remekül rávilágított a hétköznapi élet és a tudomány kapcsolatára, s hogy milyen lényegi sze-

repet játszanak a szakértő kutatók a családnév-változtatás hivatalos ügyintézésének folyamatában. A családnévek után Sass Bálint (HUN-REN NYTK) a *Keresztnevek tündöklése és bukása* című előadásában a kérvényezés útján a névállományba került keresztnevek további sorsával ismerkedhettünk meg statisztikai számítások alapján. A hallgatóság aktívan kapcsolódott be annak az alapkérdésnek a megválaszolásába, hogy mi motiválhatja egy-egy keresztnév létrejöttét, kérvényezését, vagy miért tűnnek el a névhasználatból egyes keresztnevek. A szekciót Laczkó Krisztina (ELTE BTK) zárta *Új helyesírási kérdések a tulajdonnevek körében* című előadásával. Az előadó olyan kérdéseket vetett fel egy-egy tulajdonnévtípus helyesírása kapcsán, melyek elsőre egyértelműnek tűnhetnek, de részletesebb megvizsgálásuk után nehéz határozottan állást foglalni az írásmódjukat illetően.

A kávészünet után, mely korántsem elhanyagolható része egy-egy konferenciának, a harmadik szekcióban egy kerekasztal-beszélgetés következett *A helynévgyűjtés módszertani problémái többnyelvű települések esetében* címmel. A beszélgetés moderátora Bába Barbara, a Magyar Nemzeti Helynévtár Program (MNHP) innovációs vezetője (DE BTK) volt, résztvevői pedig Müller Márta (ELTE BTK), Dudás Előd (ELTE BTK), Szilágyi-Varga Zsuzsa (PKE BMK) és Török Tamás (SJE TKK). Az előbbi két kutató olyan magyarországi falvakban segíti a fent említett programban dolgozó helynévgyűjtők munkáját, amelyekben nemzeti kisebbség él: Müller Márta a német kisebbség szakértője, míg Dudás Előd a horvát kisebbségek jó ismerője. Mindketten közreműködnek abban, hogy az MNHP célja, a Kárpát-medencei magyarlakta települések helynévanyagának felgyűjtése és tudományos feldolgozása megvalósulhasson. Mivel a régió történelmi háttere miatt a nemzetiségi összetétele színes képet mutat, szükség van olyan szakemberekre, akik Magyarországon segítik a nem magyar nyelvű helynévállomány felgyűjtését. Ugyanakkor a határon túli területeken is legalább annyira, ha nem még inkább szükséges az értékmentés. Ez utóbbihoz Szilágyi-Varga Zsuzsa Romániában, míg Török Tamás Szlovákiában járul hozzá nemcsak kutatóként, de oktatóként, gyűjtőket felkészítő szakemberként is. A beszélgetésben mindenkinek volt lehetősége megosztani eddigi tapasztalatait, javaslatait, s közösen olyan módszertani kérdésekre keresték a választ, melyeket a leginkább problémának találnak az ilyen helyzetben gyűjtők.

A zárszót Farkas Tamás tanszékvezető (ELTE BTK) tartotta, de a konferencia hivatalos zárása után kellemes volt megtapasztalni, hogy a résztvevők szívesen maradtak beszélgetni egymással és az előadókkal, sőt akár új kapcsolatokat felvenni a további együttműködések céljából.

Köszönet a szervezőknek és a meghívott előadóknak a tartalmas és tanulságos konferenciáért, amely újból rávilágított arra, hogy az élet mennyi gyakorlati területén állunk kapcsolatban a névtani kérdésekkel. Jó volt szembesíteni a különböző területeken kutatók nézőpontjait, melyek talán segíthetnek ezeknek a kérdéseknek a megválaszolásában kutatónak és laikusnak egyaránt – vagy éppen újabb, megválaszolandó kérdéseket vetnek fel. Az elhangzott előadások írott változatát a *Névtani Értesítő* szakfolyóiratban tervezik megjelentetni.

IRODALOM

Slíz, M. (2022). Tízéves az Alkalmazott Névkutatás konferenciasorozat. *Alkalmazott Nyelvtudomány* 22(1), 281–283.

Csobády Csilla